

НАПРЯМ 1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА; ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ УЧЕНЬ

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗЛОЧИНИ ТА ПОКАРАННЯ ЗА ЗАКОНАМИ XII ТАБЛИЦЬ

Глива В. О.

студентка I курсу

юридичного факультету

Національного університету біоресурсів

і природокористування України

м. Київ, Україна

Ще зі Стародавнього Риму до нас дійшло таке поняття як злочин. Відомий в Римі інститут покарань мав вагоме значення в подальшому житті. У працях таких відомих вчених як Б. Й. Тищик., Л.М. Бостан., Є.С. Логвиненко., велику увагу звернено саме на цей інститут, адже він посідав значне місце в юриспруденції. Актуальність цієї теми полягає в тому, що злочини та покарання мають значний вплив на розвиток суспільства. Адже в залежності від цього поведінку людей поділяють на правомірну та неправомірну.

Закони XII Таблиць визначали покарання лише за приватні правопорушення, що стосувались приватних осіб. До таких порушень відносять злодійство, посягання на особистість, ушкодження майна. Що стосується публічних чи громадських правопорушень, які стосувались інтересу держави, то їх спочатку не виділяли в законодавстві. До цієї групи відносили злочини проти римської держави та релігії: зрада, опір владі, заколот [1, с.360].

В Законах XII Таблиць зазначено «16. (Цицерон, Про державу, IV. 10. 12: XII таблиць встановили смертну кару за невелику кількість злочинних діянь і в тому числі вважали за необхідне застосування її в тому випадку, коли хто-небудь склав або буде співати пісню, яка містить в собі наклеп або зганьблений іншого.)»

Законами встановлювався штраф в залежності від стану особи, яка є потерпілою.

(Якщо рукою або палицею доломить кістку вільній людині, хай заплатить штраф у розмірі 300 асів, якщо рабові – 150 асів»). Тому як бачимо, різниця в ціні помітна відразу.

Кваліфікована страта у Давньому Римі вважалася особливо ганебною і традиційно включала: спалення (за підпал), «розірвання звірами» (карали рабів за непокору та військовополонених), розп'яття на хресті, смерть на фурці – станку для катувань (за злочин проти влади та вбивство), утоплення в шкіряному мішку (за вбивство), закопування живим у землю (застосовувалося до весталок, які порушили обітницю і втратили невинність) [2, с 127].

У період імперії покарання стали більш суворими. Метою покарання стала не лише відплата злочинцеві за скоєний злочин, а й залякування інших. Поширювались такі покарання, як каторжні роботи на державних рудниках, вигнання за межі держави, заслання на визначений строк або довічно, ув'язнення, тілесні кари та штрафи. У якості додаткового покарання широко застосовувалась конфіскація майна [3, с. 33–34].

Отже, проаналізувавши всю інформацію, можна сказати, що покарання, які були прописані в Законах XII Таблиць, були деякою мірою жорстокими та суворими. Особливо це стосувалось рабів, адже їх наказували карати батогом та скидати зі скель. У раба не було жодних гарантій та прав на захист. Якщо ж раб був неповнолітній, то з нього стягували відшкодування збитків. В Законах XII Таблиць досить мало говориться про державні злочини, а в цих уривках, які дійшли до нас зовсім немає інформації про умисне вбивство. Причиною цього є очевидно те, що покарання, яке було застосоване за умисне вбивство не викликало сумнівів.

Література:

1. Тищик Б. Й. Історія держави і права країн Стародавнього світу. Львів : Світ, 2001. 384 с.
2. Коваленко А. О. Кримінальне право за Законами XII Таблиць. *Збірник наукових праць «Сучасні проблеми правового, економічного та соціального розвитку держави»*. 2020. С. 127–129.
3. Логвиненко Є. С. Становлення та розвиток системи покарань у Давньоримській державі. *Право і безпека*. 2015. № 3. С. 31–35.